

รายการ ร้อยเรื่อง...เมืองไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาและสำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนอุทองใน เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๗๐-๗๓

เรื่อง อายุของสภาผู้แทนราษฎรและการยุบสภาผู้แทนราษฎร
เรียบเรียง นายแดนชัย ไชวิเศษ นิตกรชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานบริการวิชาการ ๑
สำนักวิชาการ
ออกอากาศ วันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

นับตั้งแต่ปี ๒๕๓๕ ที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ปรากฏว่าอายุของสภาผู้แทนราษฎรที่อยู่ครบวาระ มีจำนวน ๓ ครั้ง ส่วนการยุบสภาผู้แทนราษฎรที่มาจาก การเลือกตั้งของประชาชนมีจำนวน ๑๓ ครั้ง เมื่อพิจารณาถึงสาเหตุของการยุบสภาผู้แทนราษฎร ก็พบว่าแต่ละครั้งของการยุบสภาผู้แทนราษฎรมีเหตุการณ์และเงื่อนไขที่เป็นสาเหตุแตกต่างกันไป เช่น มีความขัดแย้งกันระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติ มีความขัดแย้งภายในพรรคการเมืองร่วมรัฐบาล หรือมีปัญหาทางการเมืองหรือวิกฤตการณ์ทางการเมือง เป็นต้น

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกจำนวนห้าร้อยคน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวนสามร้อยห้าสิบคนและมาจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองจำนวนหนึ่งร้อยห้าสิบคน โดยอายุของสภาผู้แทนราษฎรมีกำหนดคราวละสี่ปี นับแต่วันเลือกตั้ง และสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเริ่มตั้งแต่วันเลือกตั้ง แต่ในระหว่างอายุของสภาผู้แทนราษฎรอาจมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรได้หากมีเหตุดังกล่าวข้างต้นเกิดขึ้น

สำหรับการสิ้นสุดของสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญมีสองกรณี ดังนี้

๑. เมื่อถึงคราวครบตามอายุของสภาผู้แทนราษฎรคือครบสี่ปีนับแต่วันเลือกตั้งซึ่งเป็นการถ่วงดุลอำนาจโดยกำหนดไว้ในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญไว้เป็นการเฉพาะเพื่อป้องกันการครอบงำหรือการแทรกแซงทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์ ป้องกันมิให้ผู้ดำรงตำแหน่งใช้อำนาจอันอาจนำไปสู่พฤติกรรมเผด็จการได้ และเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเปลี่ยนแปลงผู้แทนได้ หากผู้แทนนั้นไม่ปฏิบัติตามเจตนาที่ได้แถลงนโยบายไว้กับประชาชนก่อนเข้าดำรงตำแหน่งและให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของเสียงสนับสนุนที่ได้รับเลือกตั้งอันจะเป็นการป้องกันการละเลยเสียงสนับสนุนจากประชาชนตามหลักการอำนาจอธิปไตยของปวงชน

๒. พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะยุบสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไปโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหารมีลักษณะเป็นการแบ่งแยกอำนาจกันอย่างไม่เด็ดขาด

ทั้งนี้ ก็เพื่อเป็นการควบคุมและถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกันโดยมิให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งใช้อำนาจและหน้าที่เกินกว่ากฎหมายกำหนดได้ ซึ่งการยุบสภาผู้แทนราษฎร ถือว่าเป็นการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารควบคุมฝ่ายนิติบัญญัติ และเป็นส่วนหนึ่งของการถ่วงดุลอำนาจระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติ นอกจากนี้ ฝ่ายบริหารอาจจำเป็นต้องใช้กลไกการยุบสภาผู้แทนราษฎรเพื่อคืนอำนาจอธิปไตยให้แก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจในการใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่ เพราะประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยที่แท้จริง ทั้งนี้การเลือกตั้งต้องอยู่บนพื้นฐานของความบริสุทธิ์ยุติธรรมปราศจากการซื้อสิทธิขายเสียง

เมื่ออายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงจึงต้องมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไป และส่งผลดังนี้

๑. ประธานและรองประธานสภาผู้แทนราษฎรพ้นจากตำแหน่ง
๒. รัฐมนตรีทั้งคณะพ้นจากตำแหน่งและให้อยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่
๓. จะไม่มีการประชุมรัฐสภา การประชุมสภาผู้แทนราษฎร และการประชุมวุฒิสภาเว้นแต่กรณีที่รัฐสภาต้องดำเนินการตามมาตรา ๑๗ มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ มาตรา ๒๑ หรือมาตรา ๑๗๗ ให้วุฒิสภาทำหน้าที่รัฐสภาสามารถประชุมรัฐสภาได้ หรือมีกรณีที่วุฒิสภาต้องประชุมเพื่อทำหน้าที่พิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งใดตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญสามารถประชุมวุฒิสภาได้
๔. เมื่อไม่มีการประชุมสภาผู้แทนราษฎรแล้วสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะไม่มีเอกสิทธิ์และสามารถจับ คุมขัง หรือหมายเรียกตัวอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไปทำการสอบสวนในฐานะที่ผู้นั้นเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา หรือฟ้องสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในคดีอาญาได้
๕. เมื่อไม่มีสภาผู้แทนราษฎรแล้วร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมหรือร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภายังมิได้ให้ความเห็นชอบ หรือที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้วแต่พระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วย หรือเมื่อพ้นเก้าสิบวันแล้วมิได้พระราชทานคืนมา ให้เป็นอันตกไป ถ้าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปร้องขอต่อรัฐสภาภายในหกสิบวันนับแต่วันเรียกประชุมรัฐสภาครั้งแรกภายหลังการเลือกตั้งทั่วไป หากรัฐสภาเห็นชอบด้วยก็ให้รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณี พิจารณาต่อไปได้

บรรณานุกรม

แดนชัย ไชวีเศษ. (๒๕๕๗). การยุบสภาผู้แทนราษฎร. สืบค้น ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๐ จาก
<http://library2.parliament.go.th/ebook/content-ebbas/2557-danchai.pdf>
“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐” (๖ เมษายน ๒๕๖๐). ราชกิจจานุเบกษา,
เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก, หน้า ๑-๙๐.